

Dansk belysningsglas blev produceret i Odense



100 år med lamper fra glasværket i Odense.

Anders Tybjerg Jørgensen

Dansk belysningsglas blev produceret i Odense.

I slutningen af 1800 tallet var der et stærkt voksende marked for belysningsglas. Ønsket om at forøge de lyse timer - såvel for at styrke den industrielle udvikling som for livet i hjemmet - var endelig blevet opnåeligt. Der var fra midten af 1800 tallet fundet flere muligheder for at erstatte de spruttende tællepråse med et langt bedre lys: Petroleum, gas og el var de nye brændstoffer til at skabe lys. Glasset var materialet, som gjorde det muligt at afskærme forbrændingen, styre lyset, fokusere og diffusere samt farve lyset, så det blev optimalt såvel til arbejdsbelysning som til hyggebelysning.

I Odense var der et nødlidende glasværk, men også en dygtig forretningsmand, Frederik Hey. Hey så mulighederne for, at glasværket kunne blive en god forretning ved at dække behovene for belysningsglas. Efter nogle startvanskeligheder indså Hey, at det krævede stor faglig kunnen at drive et glasværk, og han søgte den dygtigste fagmand, der kunne findes. Han fandt ham i det sydøstlige hjørne af Tyskland i Schlesien i byen Penzig, han hed Adolf Brocks. Hey skrev i sin dagbog, at Brocks blev glasværkets redningsmand. Endnu et forhold fik stor betydning for glasværket. Der opstod en strejke blandt glasmagerne som følge af uenighed om aflønningen grundet spildtid ved en dårlig ovn. De daværende barske arbejdsforhold betød, at glasmagerne blev fyret, såfremt de ikke gik i arbejde igen, det medførte, at stort set hele mandskabet blev udskiftet. Der blev nu overvejende ansat håndplukkede specialister fra det Schlesiske område, folk som beherskede produktionen af belysningsglas. Resultatet blev, at glasværket – Fyens Glasværk – i løbet af 10 år stort set var eneherkende blandt de danske glasværker på markedet for belysningsglas. Glasværket var ligeledes kommet blandt de Odense virksomheder, som havde flest ansatte.

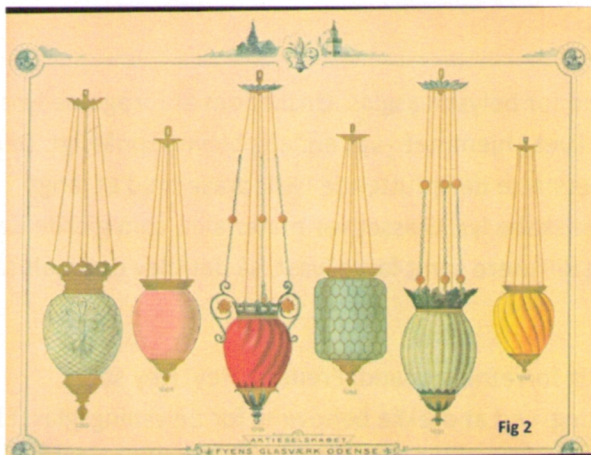
Ekspertisen i at fremstille belysningsglas på Fyens Glasværk har overlevet gennem flere generationer helt frem til glasværket lukkede i 1990. Praktisk taget er alt belysningsglas, som er fremstillet i Danmark i det tyvende århundrede, fremstillet i Odense. Efter lukningen af glasværket i Odense blev der brugt mange kræfter på at få produktionen af belysningsglas til at "køre" på Holmegaard. Senere flyttede man produktionen til udlandet, resultatet blev dog med svingende kvalitet.

Glasmagerne i Holmegaard og i Odense arbejdede efter meget forskellige arbejdsmetoder. På begge værker var metoderne udviklet til et artistisk niveau og trænet gennem de produkter, der blev fremstillet de respektive steder, det er derfor vanskeligt at flytte mundblæste produktioner mellem glasværker. Direktør Svendsgaard - fra Holmegaard - udtalte på et tidspunkt i forbindelse med, at der skulle produceres Glas No.5 i Odense, at det at flytte produkter mellem Odense og Holmegaard var som at lære en højrehåndet violinist at stryge violinen med venstre hånd.



Produktionen af belysningsglas fra Glasværket i Odense kan følges i katalogerne fra Fyens Glasværk, A/S De forenede Glasværker, Kastrup Glasværk og De forenede Glasværkers katalog, Kastrup Glasværks kataloger og efter 1965 i Kastrup Holmegaards kataloger og i Holmegaard Glasværkers belysningskataloger. Men en stor del - og i perioder den største del - er solgt som underleverancer til lampeproducenter som Fog & Mørup, Ernst Voss, Lyfa, Louis Poulsen, Nordisk Solar Compagni, Le Klint, De Danske Statsbaner, Laur. Knudsen, Gruberts Sønner, Aage Havemanns eftf., Orlogsværftet og mange flere.

Fig. 1 viser en side fra det første katalog, som kendes fra Fyens Glasværk dateret 1890



I 1898 fylder belysning 20 sider, nu også et par farvebilleder af de ampler, som værket leverer. Fig. 2.

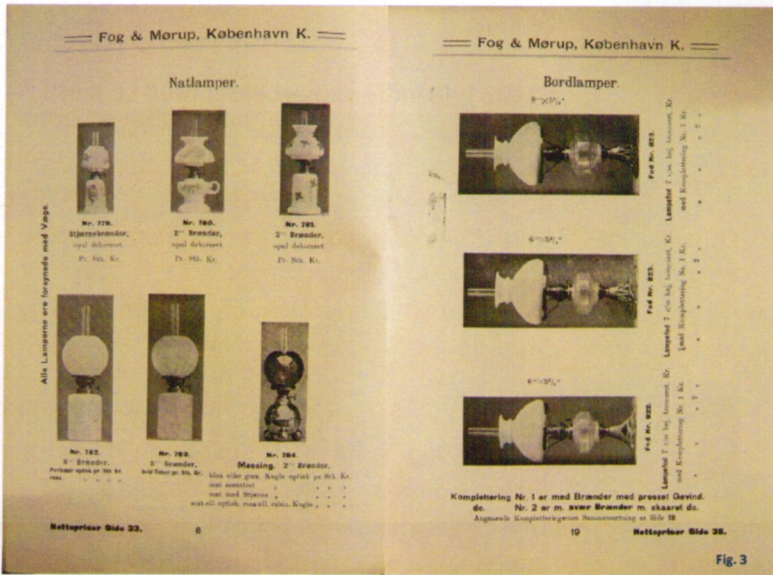
I 1910 hedder glasværket i Odense: A/S De forenede Glasværker og er et datterselskab af Kastrup Glasværk. Konsul Hey blev formand for Kastrup koncernens bestyrelse, og De forenede Glasværkers direktør - Valdemar Hansen - blev direktør for den nye koncern Kastrup Glasværk.

1910 kataloget indeholder 36 sider med belysning. Der vises i alt fotos af 720 forskellige lampedele. Ud over dette imponerende udvalg viser flere af glasværkets kunder nu også De forenede Glasværkers produkter i deres egne kataloger.

På De forenede Glasværker er der lavet en meget omfattende dokumentation af de produkter, som blev produceret på værket. I det som kaldes prisbogen, er alle produkter registreret med varenummer, betegnelse og for de fleste varer en lille detaljeret tegning, yderligere kunne der være flere oplysninger af pris- eller produktionsmæssig karakter. Prisbogen er ført frem til begyndelsen af 50'erne, hvor den afløses af operationskortene. Operationskortene indeholdt de samme oplysninger som prisbogen plus lidt flere, de fine tegninger blev på operationskortene erstattet af fotos.

Nr	Varens Beskrivelse	Tegning	Enh.	C	B	A	Dus.	H %	Slibe	Dec. eller Eks.	319
3682	Bælykkelamp		Stk 50					60			
3683	1 Stk. Kugellamp		Stk 100					20			
3684	Stk.		Stk 100					40			
3685	Stk.		Stk 100					40			
3686	Stk. Kugellamp		Stk 100					10			
3687	Stk.		Stk 100					20			
3688	Stk.		Stk 100					30			
3689	Kugellamp		Stk 100					30			
3690	Stk.		Stk 100					16			
3691	Stk. Kugellamp		Stk 100					40			
3692	Stk.		Stk 100					12			
3693	Stk.		Stk 100					4			
3694	Stk. Kugellamp		Stk 100					40			
3695	Stk.		Stk 100					12			
3696	Stk. Kugellamp		Stk 100					60	20		
3697	Stk.		Stk 100					20	40		
3698	Stk.		Stk 100					10	20		
3699	Stk.		Stk 100					13	10		

Forsalgsseddel		A/S De forenede Glasværker		215 1957		R. N. 34963	
Kugellamp		4.00	100	400	400	400	400
Kugellamp		2.00	100	200	200	200	200
Kugellamp		1.00	100	100	100	100	100
Kugellamp		0.50	100	50	50	50	50
Kugellamp		0.25	100	25	25	25	25
Kugellamp		0.10	100	10	10	10	10
Kugellamp		0.05	100	5	5	5	5
Kugellamp		0.02	100	2	2	2	2
Kugellamp		0.01	100	1	1	1	1
Kugellamp		0.005	100	0.5	0.5	0.5	0.5
Kugellamp		0.002	100	0.2	0.2	0.2	0.2
Kugellamp		0.001	100	0.1	0.1	0.1	0.1
Kugellamp		0.0005	100	0.05	0.05	0.05	0.05
Kugellamp		0.0002	100	0.02	0.02	0.02	0.02
Kugellamp		0.0001	100	0.01	0.01	0.01	0.01
Kugellamp		0.00005	100	0.005	0.005	0.005	0.005
Kugellamp		0.00002	100	0.002	0.002	0.002	0.002
Kugellamp		0.00001	100	0.001	0.001	0.001	0.001
Kugellamp		0.000005	100	0.0005	0.0005	0.0005	0.0005
Kugellamp		0.000002	100	0.0002	0.0002	0.0002	0.0002
Kugellamp		0.000001	100	0.0001	0.0001	0.0001	0.0001
Kugellamp		0.0000005	100	0.00005	0.00005	0.00005	0.00005
Kugellamp		0.0000002	100	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002
Kugellamp		0.0000001	100	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001
Kugellamp		0.00000005	100	0.000005	0.000005	0.000005	0.000005
Kugellamp		0.00000002	100	0.000002	0.000002	0.000002	0.000002
Kugellamp		0.00000001	100	0.000001	0.000001	0.000001	0.000001
Kugellamp		0.000000005	100	0.0000005	0.0000005	0.0000005	0.0000005
Kugellamp		0.000000002	100	0.0000002	0.0000002	0.0000002	0.0000002
Kugellamp		0.000000001	100	0.0000001	0.0000001	0.0000001	0.0000001
Kugellamp		0.0000000005	100	0.00000005	0.00000005	0.00000005	0.00000005
Kugellamp		0.0000000002	100	0.00000002	0.00000002	0.00000002	0.00000002
Kugellamp		0.0000000001	100	0.00000001	0.00000001	0.00000001	0.00000001
Kugellamp		0.00000000005	100	0.000000005	0.000000005	0.000000005	0.000000005
Kugellamp		0.00000000002	100	0.000000002	0.000000002	0.000000002	0.000000002
Kugellamp		0.00000000001	100	0.000000001	0.000000001	0.000000001	0.000000001
Kugellamp		0.000000000005	100	0.0000000005	0.0000000005	0.0000000005	0.0000000005
Kugellamp		0.000000000002	100	0.0000000002	0.0000000002	0.0000000002	0.0000000002
Kugellamp		0.000000000001	100	0.0000000001	0.0000000001	0.0000000001	0.0000000001
Kugellamp		0.0000000000005	100	0.00000000005	0.00000000005	0.00000000005	0.00000000005
Kugellamp		0.0000000000002	100	0.00000000002	0.00000000002	0.00000000002	0.00000000002
Kugellamp		0.0000000000001	100	0.00000000001	0.00000000001	0.00000000001	0.00000000001
Kugellamp		0.00000000000005	100	0.000000000005	0.000000000005	0.000000000005	0.000000000005
Kugellamp		0.00000000000002	100	0.000000000002	0.000000000002	0.000000000002	0.000000000002
Kugellamp		0.00000000000001	100	0.000000000001	0.000000000001	0.000000000001	0.000000000001
Kugellamp		0.000000000000005	100	0.00000000000005	0.00000000000005	0.00000000000005	0.00000000000005
Kugellamp		0.000000000000002	100	0.00000000000002	0.00000000000002	0.00000000000002	0.00000000000002
Kugellamp		0.000000000000001	100	0.00000000000001	0.00000000000001	0.00000000000001	0.00000000000001
Kugellamp		0.0000000000000005	100	0.0000000000000005	0.0000000000000005	0.0000000000000005	0.0000000000000005
Kugellamp		0.0000000000000002	100	0.0000000000000002	0.0000000000000002	0.0000000000000002	0.0000000000000002
Kugellamp		0.0000000000000001	100	0.0000000000000001	0.0000000000000001	0.0000000000000001	0.0000000000000001
Kugellamp		0.00000000000000005	100	0.00000000000000005	0.00000000000000005	0.00000000000000005	0.00000000000000005
Kugellamp		0.00000000000000002	100	0.00000000000000002	0.00000000000000002	0.00000000000000002	0.00000000000000002
Kugellamp		0.00000000000000001	100	0.00000000000000001	0.00000000000000001	0.00000000000000001	0.00000000000000001
Kugellamp		0.000000000000000005	100	0.000000000000000005	0.000000000000000005	0.000000000000000005	0.000000000000000005
Kugellamp		0.000000000000000002	100	0.000000000000000002	0.000000000000000002	0.000000000000000002	0.000000000000000002
Kugellamp		0.000000000000000001	100	0.000000000000000001	0.000000000000000001	0.000000000000000001	0.000000000000000001
Kugellamp		0.0000000000000000005	100	0.0000000000000000005	0.0000000000000000005	0.0000000000000000005	0.0000000000000000005
Kugellamp		0.0000000000000000002	100	0.0000000000000000002	0.0000000000000000002	0.0000000000000000002	0.0000000000000000002
Kugellamp		0.0000000000000000001	100	0.0000000000000000001	0.0000000000000000001	0.0000000000000000001	0.0000000000000000001
Kugellamp		0.00000000000000000005	100	0.00000000000000000005	0.00000000000000000005	0.00000000000000000005	0.00000000000000000005
Kugellamp		0.00000000000000000002	100	0.00000000000000000002	0.00000000000000000002	0.00000000000000000002	0.00000000000000000002
Kugellamp		0.00000000000000000001	100	0.00000000000000000001	0.00000000000000000001	0.00000000000000000001	0.00000000000000000001
Kugellamp		0.000000000000000000005	100	0.000000000000000000005	0.000000000000000000005	0.000000000000000000005	0.000000000000000000005
Kugellamp		0.000000000000000000002	100	0.000000000000000000002	0.000000000000000000002	0.000000000000000000002	0.000000000000000000002
Kugellamp		0.000000000000000000001	100	0.000000000000000000001	0.000000000000000000001	0.000000000000000000001	0.000000000000000000001
Kugellamp		0.0000000000000000000005	100	0.0000000000000000000005	0.0000000000000000000005	0.0000000000000000000005	0.0000000000000000000005
Kugellamp		0.0000000000000000000002	100	0.0000000000000000000002	0.0000000000000000000002	0.0000000000000000000002	0.0000000000000000000002
Kugellamp		0.0000000000000000000001	100	0.0000000000000000000001	0.0000000000000000000001	0.0000000000000000000001	0.0000000000000000000001
Kugellamp		0.00000000000000000000005	100	0.00000000000000000000005	0.00000000000000000000005	0.00000000000000000000005	0.00000000000000000000005
Kugellamp		0.00000000000000000000002	100	0.00000000000000000000002	0.00000000000000000000002	0.00000000000000000000002	0.00000000000000000000002
Kugellamp		0.00000000000000000000001	100	0.00000000000000000000001	0.00000000000000000000001	0.00000000000000000000001	0.00000000000000000000001
Kugellamp		0.000000000000000000000005	100	0.000000000000000000000005	0.000000000000000000000005	0.000000000000000000000005	0.000000000000000000000005
Kugellamp		0.000000000000000000000002	100	0.000000000000000000000002	0.000000000000000000000002	0.000000000000000000000002	0.000000000000000000000002
Kugellamp		0.000000000000000000000001	100	0.000000000000000000000001	0.000000000000000000000001	0.000000000000000000000001	0.000000000000000000000001
Kugellamp		0.0000000000000000000000005	100	0.0000000000000000000000005	0.0000000000000000000000005	0.0000000000000000000000005	0.0000000000000000000000005
Kugellamp		0.0000000000000000000000002	100	0.0000000000000000000000002	0.0000000000000000000000002	0.0000000000000000000000002	0.0000000000000000000000002
Kugell							

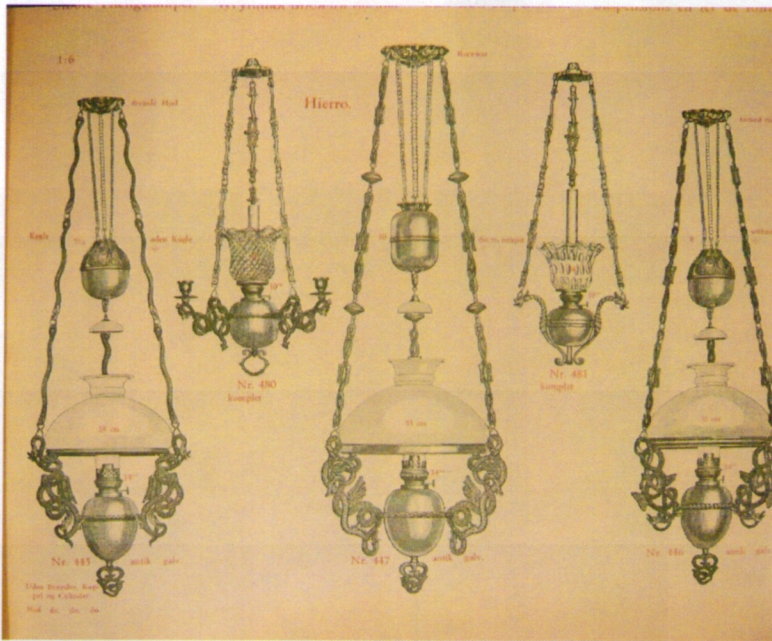


Fog & Mørup

I Fog & Mørups katalog fra 1910 vises flere af produkterne fra glasværket i Odense.

Enkelte af natlamperne, som blev monteret på glasværket, er vist præcist som vist i glasværkets katalog.

Fig. 3



Ernst Voss

En side fra Ernst Voss' katalog dateret 1916.

Her vises blandt andet Cupidokupler og tulper.

Ernst Voss købte, helt frem til de nedlagde deres produktion af lamper, belysningsglas fra værket i Odense.



Louis Poulsen

I tidsrummet omkring 1930 fremstillede De forenede Glasværker i Odense skærmene til Poul Henningsens lamper for Louis Poulsen. Produktionen blev dog flyttet til Tyskland, da Louis Poulsen kunne købe skærmene billigere der. Pudsigt nok blev de flyttet til Putzlerhytte i Penzig, hvor hyttemester Brocks kom fra, da han flyttede til Odense i 1892.

Billedet viser en side fra Louis Poulsens katalog 1931-1932.

Glasværket har i en senere periode produceret skærme til PH's lamper. Så sent som i 1981 blev glasværket i Odense, som nu var en produktionsafdeling under Holmegaard, igen bedt om priser på PH skærme til Louis Poulsen. Imidlertid havde Holmegaard på det tidspunkt indført kalkulationsregler for underleverandørarbejde, som gjorde det vanskeligt at konkurrere, så ordren gik til Rosdala.



Le Klint

I 1938 begyndte samarbejdet med Le Klint. Her produktionsmodnede De forenede Glasværker lampefod model 302, som Gunnar Biilmann Petersen havde tegnet for Tage Klint. Den er siden med mellemrum produceret på glasværket i hele dets levetid. I 1942 var den med på udstillingen Dansk Kunsthåndværk i Stockholms Nationalmuseum.

Le Klint blev en trofast kunde hos glasværket i Odense, helt frem til produktionen i Odense lukkede og blev flyttet til Holmegaard. Glasværket havde god kontakt med Le Klint på Egestubben, der var kort afstand til Lille Glasvej.

Lyfa

Oprindeligt hed Lyfa Københavns Lampe- og Lysekronefabrik, navnet er sikkert dannet som en slags forkortelse af lysekronefabrik.

I sidste halvdel af 1940'erne tegnede Bent Karlby en anderledes pendel for Lyfa. Lampen kan bedst sammenlignes med to lidt fladtrykte bolde ovenpå hinanden. Lyfa gav lampen navnet Peanut-Lampen.

På billedet ses Frits Madsen med Peanut-Lampen på piben. Årstallet er 1947.

Lyfa købte meget glas hos De forenede Glasværker, men var også kunde hos det svenske glasværk Orrefors. Især i Lyfas kataloger fra 70'erne er der skrevet Orrefors ved mange glaslamper.



I 1957 vendte Jacob E. Bang tilbage til glasindustrien 15 år efter, han havde afleveret sin opsigelse på Holmegaard sammen med det kritiske notat: *"Lidt om kunstnerisk præget Glasproduktion og dennes Forudsætninger."*

Jacob E. Bang blev ansat på Kastrup Glasværk, han var dog ofte på glasværket i Odense, hvor hovedparten af det kunstglas, som han tegnede, blev produceret. Vi kender ikke meget belysning fra JEB's hånd, vi kender dog to pender, som han har tegnet for Lyfa, samt et par pender han har tegnet for Fog & Mørup.



P359

P358

Pendlerne for Lyfa hedder henholdsvis P359 og P358. Markedsført i 1958.

P359 er vist på fotoet, den er i to lag glas, yderglasset ligger løst ovenpå inderglasset. P358, som ikke er fotograferet, er mere Bauhaus inspireret. JEB var i de år tydeligt inspireret af Bauhaus stilen.

JEB tegnede også to pender for Fog & Mørup. Den viste pendel hedder Kreta. Den er syrematteret, hvorved den får den meget lækre, matte og silkebløde overflade. Et af specialerne på glasværket i Odense.

Denne pendel er formentlig først tegnet i 1960'erne. Det fremgår af Fog & Mørups personaleblad "Olielampen," at lamperne har været udstillet på Four de Paris i maj 1964. Den anden pendel, JEB tegnede, hed Bang og er i samme form som hans karaffel Katalog nr. 28378 fra Opaline serie blot uden bund.





Kopi af side fra Fog & Mørups katalog 1972.

JEB's 2 pendler Bang og Kreta blev markedsført over en lang periode, glasset har været produceret fra 1962 og op i 1970'erne.



Børge Hansen og Helge Andersen producerer Kreta pendlen.

De nederste to pendler på katalogsiden er designet af Fog & Mørups kunstneriske leder Jo Hammerborg. Jo Hammerborg var næsten synonym med Fog & Mørup gennem sit mangeårige virke der.

Endnu et opslag i Fog & Mørups 1972 katalog viser eneste glaspender.

De tre modeller nederst er tegnet af Jo Hammerborg, og de 3 andre modeller øverst til højre er tegnet af Bent Nordsted. Nu er trenden med flere lag glas virkelig slået igennem. Det giver en raffineret virkning, at det opale inderglas stikker lidt nedenfor det farvede yderglas. Man opnår gode belysningsmæssige egenskaber med 2 lag glas, det inderste opale glas giver et smukt diffust lys, og det farvede yderglas farver lyset. Til gengæld er lamper med 2 stykker glas dyrere at fremstille.

Bent Nordsted har designet meget glas, som er produceret på De forenede Glasværker i Odense. De tre viste lamper Kora, Sita og Rota fik han produceret til sig selv, han viste dem på Skandinavisk Belysningsmesse Göteborg 1964, hvorefter han solgte designet til Fogh & Mørup



Bent Nordsted fik produceret rigtig mange designs på De forenede Glasværker. Han samarbejdede med flere af tidens arkitekter samt med forskellige produktions og salgsvirksomheder, navne som Tesco og Vesco kan nævnes, begge virksomheder var beliggende i København. Nedenfor er vist nogle af de modeller, som blev lavet på De forenede Glasværker. Det er de små fotos fra operationskortene, der er vist – se side 4. Mange af hans modeller er udført både som lamper, vaser og karafler. Bemærk De forenede Glasværkers mærkesedler på prøverne.



Nordisk Solar var en anden af De forenede Glasværkers store kunder.

Her er vist to af deres avisannoncer fra 1963.

Det meste af det viste glas er fremstillet i Odense, men noget af det er muligvis importeret.

De forenede Glasværkers kunder viste en tegning eller en prøve af det, man ønskede at købe, glasværket udarbejdede et tilbud inklusiv form. Fik glasværket ordren, samarbejdede man med kundens arkitekt om at opnå det rette resultat.

Nordisk Solar eksporterede mange af deres lamper.



Svend Middelboe tegnede lamper for Nordisk Solar blandt andet denne lille bordlampe. Den er også lavet som vase, altså uden indføringshul til ledningen.



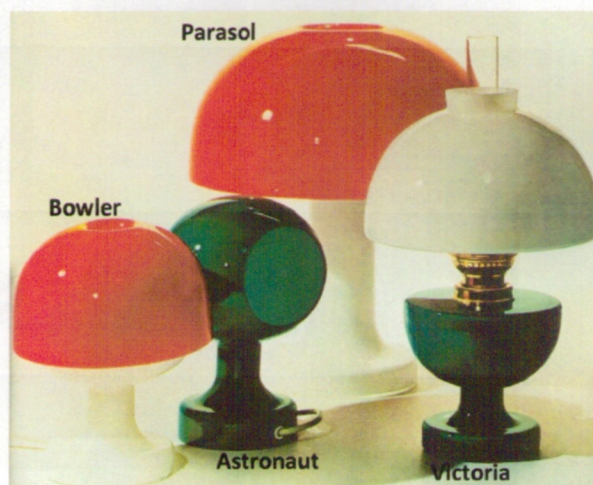
I 1965 blev Kastrup og Holmegaards Glasværk slået sammen. I Odense fik det den betydning, at den forholdsvis selvstændige status glasværket i Odense havde haft som et datterselskab af Kastrup Glasværk ophørte, og glasværket i Odense var fremover en produktionsafdeling i Kastrup Holmegaard. Der var 4 produktionssteder i den nye koncern nemlig: Hellerup, Holmegaard, Kastrup og Odense. Den første ændring, som blev gennemført, var at den mundblæste produktion i Kastrup blev nedlagt. Drikkeglasproduktionen blev overført til Holmegaard og kunstglasproduktionen til Odense. Men da Odense i forvejen producerede det meste af Kastrup Glasværks kunstglas, gav det ingen merbeskæftigelse. De drikkeglas, Odenses sliberi hidtil havde slebet for Kastrup, blev overført til Holmegaard, resultatet blev faldende beskæftigelse i Odense.

Direktionen i Kastrup Holmegaard fandt ikke, at underleverandørvirksomheden på glasværket i Odense passede godt i strategien for den nye koncern. Medarbejdernes ekspertise i at smelte og arbejde med farver, fremstille store emner og opblæse kurvede former med vanskelig glasfordeling reddede værket fra hurtig lukning. Efter nogle famlende år, hvor Kastrup Holmegaards designere og salgsafdelingen opnåede gode resultater på produkter produceret i Odense, besluttede direktionen, at Kastrup Holmegaard ville tilføje et nyt produktsegment, man ville udvikle og sælge belysning til brug i hjemmet. Den beslutning gav "ny luft" til glasværket i Odense.

Det, at Kastrup Holmegaard begyndte at sælge deres egne lamper, fik dog den negative effekt, at de tidligere underleverancekunder for manges vedkommende faldt fra, de fandt at Kastrup Holmegaard blev en konkurrent, som de ikke ønskede at handle med. De fleste lod igangværende produkter fortsætte, men startede ikke nye op, så med tiden ophørte det.

Der blev fundet den helt rigtig mand til at starte udviklingen af et lampeprogram, nemlig Michael Bang, Jacob E. Bangs søn.

Allerede i 1970 var de første lamper, Michael Bang havde tegnet, klar til at blive markedsført. Det blev Parasol og Bowler og i januar 1971 fulgte Rolino, Astronaut og Victoria.



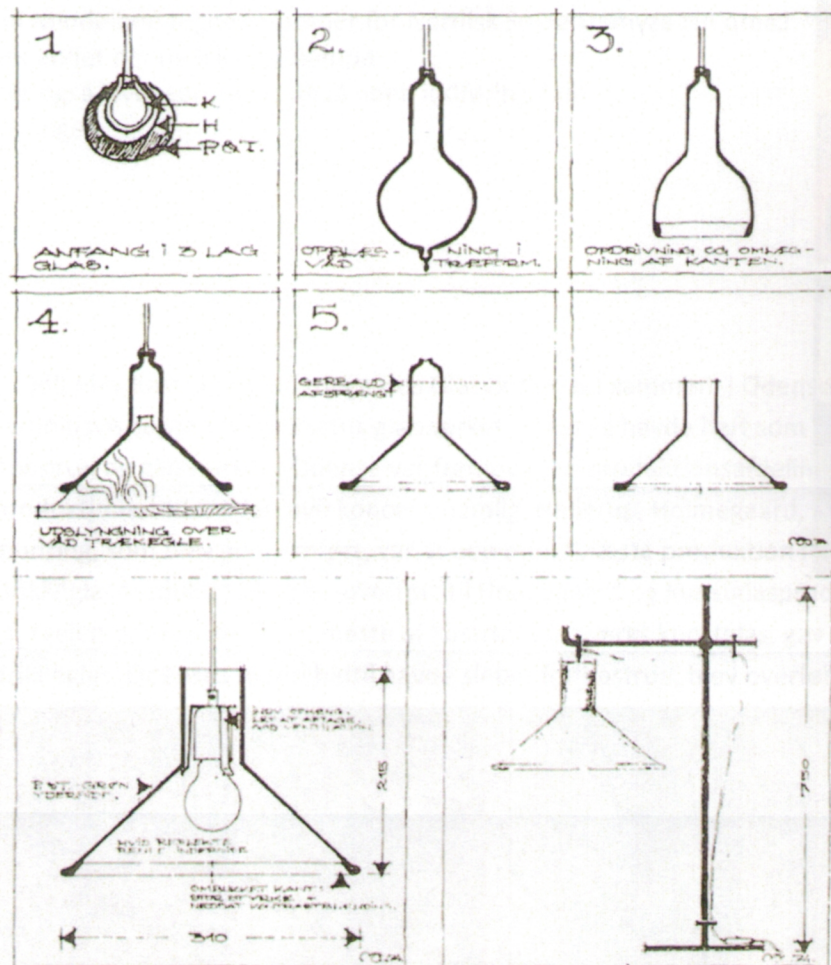


De næste lamper blev Fleur, Moon pendlen, Lamp Art symmetrisk og Lamp Art asymmetrisk



P&T lampen, som Michael udvikler 1973-74, er en klassisk lampe inspireret af de tragtformede lampeskærme, som man før i tiden kunne se på Post- og Telegrafkontorer. Lampen er stram og enkel i sin form, den er anvendelig i mange sammenhænge.

Følgende er et citat som Michael Bang udtalte til Holmegaards forhandlerblad Glas & Mennesker i 1980:
"Produktudvikling af egne belysnings-modeller var et helt nyt område for Holmegaard, og den opgave fik jeg stillet. Jeg læste en masse Poul Henningsen og måtte så erkende, at der er pokker til forskel på at arbejde med metalskærme, der bremser og styrer lyset, og så glas. Hovedopgaven, som jeg prøvede at formulere den for mig selv, var faktisk: Man må prøve at lave lamper, som er lige smukke, hvad enten der er lys i eller ej, for glas ændrer totalt karakter, afhængigt heraf."

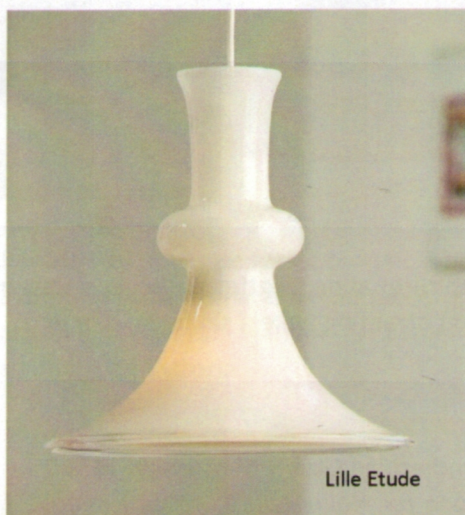


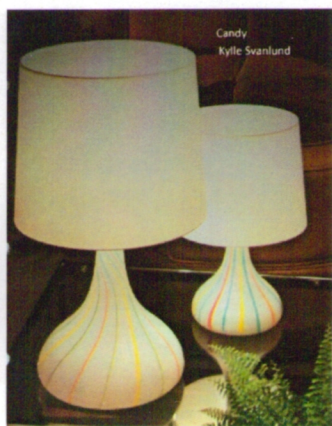
Til venstre ses Michael Bangs principskitse for, hvordan en P&T pendel laves. Bemærk den omlagte kant. En omlagt kant er langt stærkere end en afsprunget kant og virker mere gedigen.

Michael havde sat sig grundigt ind i, hvordan glasmagerne i Odense arbejdede. En af hans mange styrker som designer var, at han forstod at tilpasse sine designs til det, som glasmagerne var dygtige til. Han lagde mærke til, at glasmagerne var meget hurtige til at omlægge kanter, bøje kanten rundt, ligesom man sømmer kanten på et stykke stof. Den teknik havde glasmagerne opøvet gennem produktion af især Cupidokupler.

Cupidokupler med opdrevet top og omlagt kant var et Odense specialer, som ikke ses fra ret mange andre glasværker.

Blandt nogle af Michaels mere markante designs i belysning kan nævnes pendlen Etude med den klare kant, massive lamper eksempelvis Claridge og Sakura bordlampen, hvor skærmen er hævet over glasdelen.





Efterhånden begyndte også andre af designerne fra Holmegaard at interessere sig for belysningsområdet. I 1975 tegnede Kylle Svanlund sine bolsjestrubede bordlamper, som fik navne Candy.

Ole Winther tegnede Poesilampen, der var dekoreret med hans tegninger til Poesi-serien. Motiverne på tegningerne mindede om tidligere tiders glansbilleder, dog var de ikke farvestrålende, men var udført i en brunlig nuance.



Det blev en ny opgave på glasværket i Odense at færdiggøre lamperne med elektrisk montage samt ophæng og fatninger m.v.. Efter Holmegaard havde overtaget drikkeglassene fra Kastrup, var antallet af slibere i Odense reduceret, derfor var der god plads i den lange sliberibygning. Tidligere var specielt øl og vandglas til Else servicet blevet blæst og slebet i Odense. Vinglassene til Else servicet, som var blæst på Kastrup Glasværk, var ofte sendt til Odense for at blive slebet, alt det var nu borte, så der var plads til at indrette en lampemontage.

Der var dog ikke helt volumen nok til at gøre montagen rentabel, derfor købte Holmegaard en lille produktion af metallamper af Louis Poulsen. Disse lamper blev fremstillet hos en underleverandør, og kun montagen foregik hos Louis Poulsen, denne montage blev nu flyttet til Odense. Produktion og salg af metallamper varede ca. 4-5 år, hvorefter salget af glaslamperne var blevet stort nok til at beskæftige montagen.

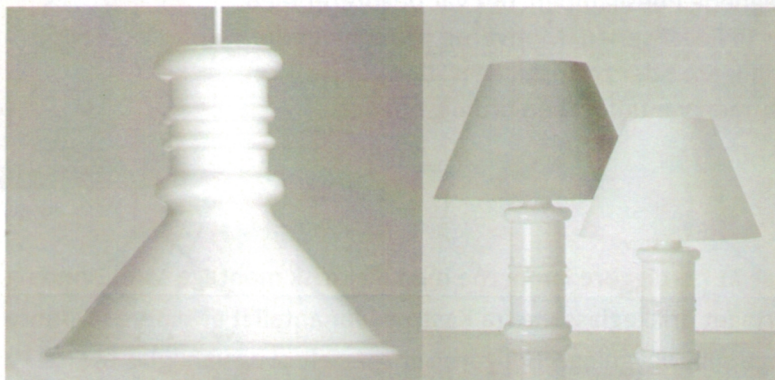


Montage af Skibslampe.
Skibslampen var designet af Sidse Werner.

Der blev fortsat udviklet mange nye lamper, Michael Bang tegnede mange af dem, men der var også andre. Der var en kinesisk pige, som boede i Tyskland, hun udviklede en del meget store lamper, som specielt var tiltænkt det tyske marked. Hun hed Hsin-Lung Lin. Desværre udviklede salget sig ikke helt som forventet i Tyskland. Den største af de viste lamper måler 850 cm. til toppen af skærmen.



Fra Holmegaard kom også Sidse Werner til Odense for at udvikle belysning, hun tegnede en lampe med 2 elpærer. Den ene pære var monteret i foden, så lampen kunne stå med lys i foden, uden at pæren under skærmen var tændt. Sidse Werner er i relation til belysning blevet mest kendt for Apotekerpendler og bordlamper.



Per Lütken havde størst succes med sine 3 bordlamper Mary, Laura og Caroline. Da Per Lütken designede disse lamper, har han nok brugt sine erfaringer fra arbejdet med Carnaby serien.

Navnene Mary, Laura og Caroline er hentet i en populær børneserie, som på det tidspunkt blev bragt i fjernsynet. Fjernsynsserien var bygget over Laura Ingalls Wilders selvbiografiske bøger.



Torben Jørgensen tegnede lamper i enkle geometriske former, hvor der var lagt en sribedekoration på eller i glasset.

Mutsuo Inoue tegnede en lampe til den kunstglasserie, han havde kaldt Jasmin.



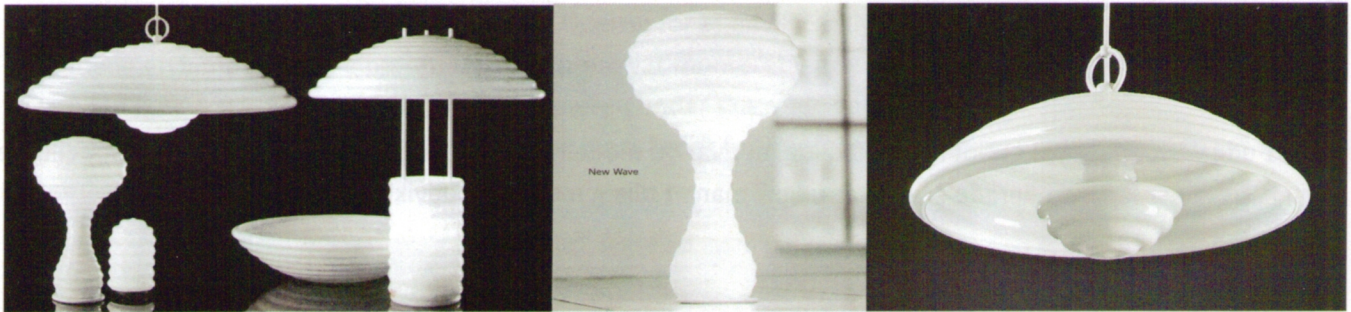
I 1981 udgav Holmegaard et flot lampekatalog, der var 50 modeller, men langt flere varenumre, idet modellerne kunne fås i flere farver. Allerede året efter udgav man et tillæg med 40 nyudviklede lamper.



Lamper fra tillægget i 1982

Der var først i 80'erne virkeligt tryk på udviklingen. Målet var at glasværket i Odense skulle være lampefabrik. Designerne ønskede at yde deres bidrag til, at Holmegaard kunne vise det flotteste lampeprogram til "Hjemmets Belysning." I Odense var der glæde over den megen udviklingsaktivitet. Glasværkets fremtid afhang af, at der var nyudvikling, og at de rigtige varer kunne komme på hylderne. Mottoet var kvalitet og design.

Verner Panton var på gæsteoptræden omkring midten af 80'erne. Han havde tegnet nogle glasemner, som kunne kombineres på forskellige måder, så der kunne dannes pender, bordlamper, fade og skåle. Verner Panton deltog ikke meget i produktionsmodningen af hans produkter, i praksis var det Michael Bang, som vejledte under igangsætningen af Pantons produkter. Produkterne fik navnet New Wave.



Igen i 1984 udsendte Holmegaard et katalog med belysningsglas. Desværre stagnerede Holmegaards salg af belysning i sidste halvdel af 80'erne – der blev ingen belysningsfabrik i det gamle glasværk i Odense. I 1990 flyttede glasværkets produktion til Holmegård .



Der var stille nogle år, indtil glasværkets 7 tønder land genopstod som et attraktivt boligområde.

En af Odenses gamle industrivirksomheder var efter 116 års virke ophørt. En virksomhed, hvis medarbejderes håndværksmæssige og kunstindustrielle evner i det stille havde sat sit aftryk i mange lande. Heldigt er det dog, at i dag kæmper glasværkets arvtagere for at få deres virksomhed ved Odense Havn til at lykkes.

27.01.2018/ATJ